

Opvs Theologicvm

In Tres Tomos Distribvtvm, In quo praecipua totius Theologiae capita accurate pertractantur ... Adiecto ad finem Tertij Tomi Indice rerum notabilium

Qui totam primam partem D. Thomæ, ac multa alia continet, quorum Indicem sequens pagina dabit

Mauro, Silvestro

Romae, 1687

Q. 93. Vtrum Verbum diuinum procedat ab intellectu Patris, vt habente solúm notitiam habituaalem, seu speciem intelligibilem, an vt habente notitiam actuaalem.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-84111](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-84111)

QVAESTIO XCIII.

nem, & amorem productos à natura; sed intellectio producta est verbum & c; ergo creatura formaliter intelligunt per verbum, & formaliter amant per amorem productum. E conuerso Deus intelligit, & amat per hoc, quod habeat actus intelligendi, & amandi à natura diuina; sed habet illos à natura, non per hoc, quod sint producti à natura, sed per hoc; quod sint ab ipsa natura, hoc est à se; ergo Deus intelligit, & amat, non per hoc, quod habeat actus intelligendi, & amandi productos, sed per hoc, quod habeat improductos; sed Verbum est intellectio producta, Spiritus Sanctus est amor productus; ergo Deus non intelligit formaliter per Verbum, neque amat per Spiritum Sanctum. Hinc sequitur creaturas producere verbum, & amorem ex indigentia, nimirum ad hoc, vt per verbum, & amorem habeant formaliter perfectionem intelligendi, & amandi; Deum è conuerso producere Verbum, & Amorem, non ex indigentia, sed ex abundantia. Nam quia supponitur per suam essentiam habere totam perfectionem intelligendi, & amandi, producit Verbum, & amorem, non vt ab illis accipiat perfectionem intelligendi, & amandi, sed vt hanc perfectionem communicet Verbo, & Spiritui Sancto, seu amori producto.

14. Ad 2. Patres citati non dicunt, quod ablato Verbo, & remanente essentia, Deus non intelligeret, sed solum dicunt vt eunque, quod ablato Verbo, Deus non intelligeret, quod est verissimum, quia ablato Verbo, auferretur essentia diuina, vt potè quæ per seipsam est necessaria ratio, vt producat Verbum, adeoque non potest esse sine productione Verbi. Propositio igitur Patrum est similis isti: *Si Sol naturaliter non illuminaret corpora extrinseca, non esset lucidus*; sed ex hac non sequitur, quod Sol formaliter sit lucidus per illuminationem, quæ illuminat alia, sed solum sequitur, quod Sol est tale principium illuminandi, quod esse non potest, absque eo quod naturaliter illuminet; ergo ex propositione Patrum non sequitur, quod Deus formaliter intelligat per Verbum, sed solum sequitur, quod Deus esse non potest sine productione Verbi. Hæc igitur propositio: *ad intelligendum necessaria est productio Verbi*, est vniuersaliter vera, tum in diuinis, tum in creatis, sed modo diuerso. Nam in creatis necessaria est productio Verbi ex indigentia, vt creatura formaliter intelligat per verbum: in Deo necessaria est ex abundantia, vt Deus Verbo communicet perfectionem intelligendi. Idem dic proportionaliter de productione Spiritus Sancti.

15. Ad tertium patet ex dictis num. 4.

Virum Verbum diuinum procedat ab intellectu Patris, vt habente solum notitiam habitua-lem, seu speciem intelligibilem, an vt habente notitiam actuaalem?

1. Videtur Verbum diuinum procedere ab intellectu Patris solum vt habente notitiam habituaalem, seu speciem intelligibilem: primo quia verbum creatum procedit ab intellectu vt habente solum notitiam habituaalem; ergo etiam Verbum diuinum.

2. Secundo ex Augustino lib. 15. de Trinit. cap. 7. & 10. Verbum procedit ex memoria fecunda Patris; sed nomine memoria significatur intellectus, in quantum habet speciem intelligibilem, per quam intelligit habitu, non autem in quantum habet intellectionem actuaalem; ergo.

3. Respondeo, quod in creatis verbum procedit ab intellectu, prout habente solum notitiam, siue intellectionem habituaalem, hoc est speciem intelligibilem: at in Deo Verbum procedit ab intellectu prout habente notitiam, seu intellectionem actuaalem perfectam; idemque dic proportionaliter de amore. Probatur: nam creatura producit verbum, & amorem, vt per ipsos constituatur intelligens, & amans; ergo creatura, præscindendo à productione Verbi, & amoris, non est actu, sed solum habitu intelligens, & amans, adeoque verbum, & amor in creatis procedunt ab intellectu, & voluntate, prout habentibus intellectionem, & amorem solum habituaalem, non autem prout habentibus notitiam, & amorem actuaalem. E conuerso Deus producit Verbum, & amorem, non vt per actus productos sit intelligens, & amans, sed quia iam est intelligens, & amans, adeoque Verbum, & Spiritus Sanctus procedunt ab intellectu, & voluntate prout habentibus intellectionem, & amorem actuaalem. Plura alia circa hæc explicabuntur inferius qu. 94.

4. Ad 1. patet ex dictis num. 3.

5. Ad 2. distingo maiorem: Verbum procedit ex memoria fecunda proprie, & strictè sumpta, nego; analogicè sumpta, concedo maiorem; distingo eodem pacto maiorem; & nego consequentiam. Memoria ex Aristotele est veluti locus, & thesaurus specierum intelligibilium: immò ipse Christus Matth. 3. memoriam vocat thesaurum, dicens *Scribam doctum proferre de thesauro suo*, hoc est de memoria sua noua, & vetera. In natura igitur intellectuali creata memoria est ipse intellectus, in quantum habet, & conseruat species obiectorum ante cognitorum, iisque speciebus vtens, potest, cum voluerit, promptè recollere obiecta, vt ante cognita; eo pacto, quo Mathematicus per memoriam conseruat species demonstrationum Euclidis, iisque cum voluerit vtens, potest promptè recollere tales demonstra-

monstrationes, & elicere actus scientiæ, Quia vero nos recolendo quæ scimus, dicimus illa intellectualiter in mente nostra, ideo nos per memoriã secundatam speciebus, producimus verbum, quo dicimus quæ scimus. Et quia, per verbum, seu cognitionem actualem boni mouemur ad producendum amorem boni, ideo nos per verbum producimus amorem. Datur igitur in nobis quadam Trinitas, quæ est imago Trinitatis increatæ: ideoque S. Augustinus transferens hæc analogicè ad diuina, docuit, quod proportionaliter Deus Pater per memoriã secundatam producit Verbum, per Verbum producit amorem.

6. Sed explicandum est, quid in Deo intelligatur nomine memoriæ secundæ. Certum est, quod in Deo propriè non datur memoria. Ratio est, quia ex doctrina Aristotelis lib. de memoria, & remiſſentia, cap. 1. memoria propriè est, qua cognoscimus obiecta, vt ante cognita cognitione, quæ iam perit inſiſt; ſed in Deo nulla cognitio præterit, cum ſit immutabilis, vt oſtenſum eſt quaſt. 19. ergo &c. Licet in Deo non detur memoria, propriè dicta, datur tamen analogicè, in quantum habet eſſentiam diuinam, quæ vt oſtenſum eſt quaſt. 42. num. 15. eſt ſpecies omnium intelligibilium, & ab Apoſtolo vocatur *Theſaurus Sapientiæ, & Scientiæ Dei*, & in quantum per eſſentiam diuinam cognoscit obiecta, non quidem vt ante cognita, (nam in Deo non datur ante, quod præterierit) ſed vt ſemper cognita. Quia igitur Deus Pater in quantum habet ſpeciem omnium intelligibilium, eaque cognoscit, vt ſemper cognita, producit Verbum, ideo Deus Pater dicitur producere Verbum per memoriã ſecundam.

QVAESTIO XCIV.

Quid ſit Verbum intellectuale, in quantum abſtrahit à creato, & increato, & quid ſit Verbum diuinum?

1. Videtur vera ſententia Thomiſtarum, qui ſequentes Capreolum in 1. diſt. 27. quaſt. 2. art. 1. cone. 1 & Ferrarienſem 1. contra Gentes cap. 13. dicunt, quod nos intelligendo equum e. gr. non ſolum producimus intellectiõnem, qua formaliter intelligimus, ſed producimus ipſum equum in quodam eſſe intentionali, hoc eſt quamdam imaginem immaterialem equi, quæ imago eſt immediatum obiectum intellectiõnis, & in qua intelligimus equum, idemque dicunt de aliis obiectis; hæc autem imago eſt verbum. Fundamentum eſt, quia intellectus non poteſt intelligere obiectum, quod non ſit in ipſo intelligenti: ſed equus non poteſt eſſe præſens intelligenti ſecundum ſuum eſſe materiale, ſed ſolum ſecundum aliquam imaginem ſui; ergo neceſſe eſt, vt intellectus producat in ſe quamdam imaginem equi, quæ ſit immediatum obiectum intellectiõnis, & in qua intelligat equum extrinſecum; ſed hæc imago, cum ſit obiectum

immediatum intellectiõnis, diſtinguitur ab intellectiõne; ergo intellectus intelligendo producit aliquam imaginem obiecti diſtinctã ab intellectiõne, quæ imago dicitur verbum. Proportionaliter docent, quod Deus Pater intelligendo ſe ipſum, producit imaginem ſui, quæ dicitur Verbum diuinum, in eaque tanquam in obiecto intelligit ſe ipſum.

2. Secundò communiter dicitur, quod Pater videt, & ſcit omnia in Verbo; ſed ſi Verbum non eſſet obiectum immediatum intellectiõnis, in quo Pater videret cetera, Pater non videret omnia in Verbo: ergo.

3. Tertio videtur vera ſententia P. Antoni Perez, qui diſp. 3. de Trinit. cap. 2. & 3. docet intellectum creatum intelligendo non ſolum producere intellectiõnem actuã, qua formaliter intelligit, ſed etiam intellectiõnem paſſiuã diſtinctã ab actuã, qua formaliter obiectum conſtituitur intellectum, & hæc eſſe verbum: idemque dicit proportionaliter de voluntate. Verbum ergo diuinum eſt intellectiõ paſſiuã producta à Patre: Spiritus Sanctus eſt amor paſſiuus productus à Patre, & Filio. Fundamentum eſt, quia præſertim in Deo generatio actuã conſtitutiua Patris diſtinguitur à generatione paſſiuã conſtitutiua Filij: ſpiratio etiam actuã communis Patri, & Filio diſtinguitur à ſpiratione paſſiuã propria Spiritus Sancti; ergo etiam intellectiõ actuã diſtinguitur à paſſiuã: amor actuus diſtinguitur ab amore paſſiuo, ac proinde Verbum conſiſtit in intellectiõne paſſiuã, Spiritus Sanctus in amore paſſiuo.

4. Quarto niſi admittamus alteram ex duabus opinionibus relatis, non poſſumus explicare, quid ſit Verbum, & quid Spiritus Sanctus; ergo &c.

5. Reſpondeo, ac dico primo, quod cum intelligimus obiectum, præter intellectiõnem non producimus imaginem intentionalem obiecti diſtinctã ab intellectiõne, quæ imago ſit obiectum immediatum intellectiõnis, in quo intelligamus obiectum extrinſecum, vt docent Thomiſtæ.

6. Probatum primò: nam ſicut cum videmus colores, cum audimus ſonos, viſio, & auditio habent pro obiecto immediatiſſimo ipſos colores, & ſonos; ſic cum intelligimus equum, leonem &c. intellectiõ noſtra habet pro obiecto immediatiſſimo ipſum equum, leonem &c. exiſtentes à parte rei, vt conſtare videtur experientia; ſed iuxta hanc opinionem intellectiõ non haberet pro obiecto immediato equum, leonem &c. ſed imaginem equi, leonis &c. exiſtente in noſtra mente, & productã à nobis; ergo &c. Confirmatur: nam ſicut videndo non producimus vllam imaginem diſtinctã à viſione, ſic intelligendo non producimus vllam imaginem diſtinctã ab intellectiõne.

7. Probatum ſecundò: nam ſequeretur, quod beati dum vident Deum, non viderent illum immediatè in ſe ipſo, ſed in imagine ac

ver-